

Speech Dodenherdenking gemeente Aalten | 4 mei 2019

Landelijk thema 2019: **In vrijheid kiezen**

Overkoepelend thema tussen 2016 en 2020: **Geef vrijheid door**

Wethouder Veldhuizen

Locatie: Aalten

Tijdens de bezettingsjaren waren Nederlandse burgers verplicht om Duitse militairen in huis te laten verblijven. Als de bezetter opdracht gaf om de deur open te zetten voor de soldaten, mocht je niet weigeren.

In de gemeente Aalten werden Duitse soldaten vaak ingekwartierd op boerderijen. Bij de familie Westerveld in IJzerlo, van boerderij De Steeg, waren ook soldaten gestationeerd.

Dochter Riek Westerveld, in de oorlog nog maar een kind, zal één voorval nooit vergeten: tijdens een langdurig luchtalarm schuilde de hele familie Westerveld in de kelder, mét een aantal burens, evacuees en onderduikers. Het was propvol. De mensen zaten schouder aan schouder. Ze zwegen. Hun oren waren gespitst op de vliegtuigen buiten. Opeens werd er op de kelderdeur geklopt. Het was een jonge Duitse soldaat die op de boerderij verbleef. Hij vroeg bedeesd of hij, bitte, ook in de kelder mocht schuilen, “weil ich oben so alleine bin”.

Wat zou u zeggen in die situatie?

Wat zou jij zeggen tegen de vijand?

Straks vertel ik wat boerin Westerveld zei. Eerst neem ik jullie mee van toen naar nu.

Vandaag is het 4 mei 2019.

We herdenken de Nederlandse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en van alle oorlogssituaties en vredesmissies nadien.

Het oorlogsgeweld heeft veel impact gehad. De gebeurtenissen staan bij de overlevenden en de nabestaanden in het geheugen gegrift. Zij verloren hun naasten, zoals:

mamma, die voor altijd 51 zal blijven,

Esther, die nooit zal trouwen,

Johan, die nooit meer thuiskomt.

De meesten van ons hebben de bezetting niet meegemaakt.

Wij herdenken ‘de oorlog’ met de verhalen van onze ouders en grootouders. We herdenken de gebeurtenissen uit de geschiedenisboeken. We weten van de duizenden slachtoffers.

Maar nabestaanden herdenken hun geliefden. Ze hebben ze omhelsd, gekust, getroost. Zij denken aan echte mensen.

Nederland leeft al 74 jaar in vrijheid.

Dag in dag uit kunnen we doen en laten wat we willen.

We leven in een democratie, waarin we samen bepalen hoe het land bestuurd moet worden en door wie.

We mogen over van alles en iedereen een mening hebben.

We kunnen zelf bedenken wat goed voor ons is en hoe we ons leven inrichten.

Maar dit betekent niet dat we lekker achterover kunnen leunen.

Vrijheid is niet vanzelfsprekend.

Het is niet zoals de zon die elke dag weer opkomt zonder dat je er iets voor hoeft te doen.

Vrijheid kan gevaar lopen, juist in vreedstijd. Omdat we dan al snel denken dat de wereld om ons draait. Ikke-ikke-ikke en de rest kan stikken.

De keuzevrijheid van de een kan de beperking van de ander betekenen.

We hebben de vrijheid gekregen van alle mensen die voor ons land hebben gevochten en die het leven hebben gelaten.

Het is onze taak om er zuinig mee om te gaan. Wij zijn aan zet om de vrijheid te onderhouden, te delen en door te geven.

Dit doen we door mee te doen, in plaats van te roepen vanaf de zijlijn.

Dit doen we door een mening te geven én naar meningen te luisteren.

Dit doen we door af en toe een beetje water bij de wijn te gieten.

Dit doen we door ons menselijke gezicht te laten zien, zoals we ook zelf graag gezien willen worden.

Misschien kunnen we iets leren van boerin Westerveld.

Toen de Duitse soldaat op de kelderdeur klopte, zei ze: "Kom maar snel binnen en ga op de trap zitten, want daar is nog wel plek."

Op dat moment was ze geen Nederlander tegenover een Duitser. Ze zag een eenzaam, angstig mens. En ze maakte plaats voor hem.

Begrijp me goed: we hoeven het niet eens te zijn met haar keuze. En we hoeven het ook niet te snappen.

We weten niet welke keuzes we zelf in oorlogstijd zouden maken. We weten ook niet aan welke kant van de geschiedenis we komen te staan als het eropaan komt.

Maar misschien kunnen we wél wat opsteken van mevrouw Westerveld's open hart.

Zodat we morgen eens een praatje maken met die aparte buurman.

Zodat we maandag dat eenzame klasgenootje eens vragen om te komen spelen.

Zodat we dinsdag die stille collega eens vragen hoe het met haar gaat.

Alleen als we elkaar écht in de ogen durven kijken, laten we onze menselijke kant zien. En we zijn allemaal vrij om daar vandaag al mee te beginnen.